

MARIËNBURG

Vereniging van Kritisch Katholieken

4. INHOUDELIJK JAARVERSLAG 2018

De Mariënburgvereniging is ook in 2018 blijven werken conform de beleidsuitgangspunten zoals die in 2017 zijn geformuleerd. Het allereerste beleidsuitgangspunt van onze vereniging is dat wij de confrontatie voorbij zijn en liever een beweging zijn van bewogen en bevlogen gelovigen op weg naar een toekomst van mensen-zo-goed-als-God onder het motto 'Waar twee of drie in Mijn naam bijeen zijn, ben Ik in hun midden'. Samen met geestverwanten wil zij ruimte maken voor toepassing van het evangelie in de wereld om ons heen, in gemeenschappen en op individueel niveau. Zij wil niet langer alleen gericht zijn op de eigen leden maar als beweging ook aansprekende activiteiten bieden aan andere christenen.

4.1. Ontwikkelingen in de Nederlandse Rooms-Katholieke Kerk

In 2018 is de r.-k. kerk zowel wereldwijd als landelijk veelvuldig in het nieuws geweest, helaas vaak in negatieve zin. Het seksueel misbruik in de kerk bleef en blijft de gemoederen danig bezighouden. In steeds meer landen duiken trieste verhalen op. Het wordt duidelijk dat seksueel misbruik in de kerk wijdverbreid en wijdvertakt is, wereldwijd, geen land uitgezonderd. Overal waar machtsposities of overwicht aan de orde zijn. Niet alleen het misbruik zelf is stuitend, maar ook het institutioneel toedekken ervan, het ontkennen, het bagatelliseren, het doodzwijgen, het afkopen. Zeker in de kerk, voor zo veel gelovigen het morele kompas en religieuze geweten bij uitstek, had dit alles niet mogen gebeuren en moet het gestopt worden.

Maar ook overigens was er veel verontrustend, zelfs frustrerend nieuws over de r.-k. kerk: over de oppositie van curie en kardinalen tegen de meer pastorale opvattingen van paus Franciscus, over de rijkdom en de financiële malversaties van het instituut, en over de ongewenste verstrengeling van geloof, macht en instituut. Er gaan steeds meer stemmen op dat er iets structureel mis is met de kerk, dat er veel moet veranderen aan en in die kerk, aan het gesloten karakter van een priesterkaste die bedoeld of onbedoeld zich verheven voelt boven de leken, zich anders gedraagt, en onverdiend en onnodig met egards wordt behandeld.

Wanneer horen wij de kerk en de bisschoppen over de echte vraagstukken van deze wereld, over armoede en ongelijkheid, over de opwarming van de aarde, over een christelijk vreemdelingen- en vluchtelingenbeleid? Wel de oude standpunten over gezin en seksualiteit die weinig meer van doen hebben met de dagelijkse praktijken van gelovigen. De kerk komt steeds meer met de rug naar de wereld te staan.

Het geduld van velen raakt op. Wanneer wordt de kerk inclusief? Of zit er dat niet in? Wanneer gaan niet alleen de vensters open, maar ook de deuren? Zouden vrouwen in het ambt en in de kerk al niet verademend en inspirerend werken? Hoeveel 'leken' zijn er niet bereid en in staat volwaardig kerkelijk actief te zijn?

Mariënborg volgt de ontwikkelingen op de voet. En speurt naar waar wij een zetje in de goede richting kunnen geven. Intussen varen wij onze eigen koers en proberen wij een baken te zijn in deze woelige tijden.

In zijn Paasboodschap in april richtte de voorzitter van Mariënborg zich o.a. tot de bisschoppen die hij opriep om zich achter paus Franciscus op te stellen, binnen de Nederlandse kerkprovincie begaan te zijn met alle gelovigen van goede wil zonder iemand uit te sluiten, niemand te beoordelen of te veroordelen, en hartelijkheid te stellen boven de letter van de kerkelijke wet- en regelgeving.

In mei stuurde Mariënborg een Open brief aan Kardinaal W.J. Eijk naar aanleiding van zijn uitlatingen in de pers (met name op de website National Catholic Register) over de eenheid van de kerk en de 'zuiverheid' van de leer, met name op het punt van huwelijk, relaties en seksualiteit en de toelating tot de communie. Mariënborg drong aan op een initiatief van de bisschoppen om onder katholieken een dialoog te starten over de vraag of en in hoeverre binnen de kerk de liefde kan en zou mogen/moeten prevaleren boven de bestaande wet- en regelgeving.

In juni verscheen een persbericht van Mariënborg met een steunbetuiging aan 'We Are Church International', waarvan de Mariënborgvereniging lid is, naar aanleiding van het Curie-document 'De gave van de priesterroeping' van 8 december 2017, van de Vaticaanse 'Congregatie voor de Clerus'. Mariënborg drong aan op het herroepen van richtlijnen, en meent dat God mensen roept om de Kerk te dienen, ongeacht geslacht, seksuele geaardheid, samenlevingscontract of huwelijkse status, leeftijd, of willekeurig welk ander menselijk kenmerk ook.

Een persbericht in september richtte zich op het wereldwijd verbreide misbruik van kinderen door priesters en religieuzen, en op de misbruik toedekkende en de op geheimhouding gerichte houding van bisschoppen, pausen en religieuze oversten. Mariënborg meent dat actief optreden van de Kerk nodig is en plaatste op haar website een lijstje van maatregelen die wereldkerk en Nederlandse kerkprovincie kunnen nemen. Schuld belijden en een afkoopsom betalen zijn niet voldoende.

Eveneens in september stuurde Mariënborg een brief aan de voorzitter van de Nederlandse Bisschoppenconferentie, Mgr. Van den Hende, die op 8 oktober werd beantwoord door Suzan Daalmans, secretaris-generaal van de Nederlandse Bisschoppenconferentie. Zij deelde mee dat de bisschoppen zich beraden op de vraag wat er mondiaal dient te gebeuren met name in het belang van de slachtoffers. Zij zullen de conclusies van hun beraad niet publiek maken, maar voorleggen aan paus Franciscus en zijn medewerkers, tijdens de Bijzondere Bisschoppensynode in februari 2019.

In november ontvingen leden van de Tweede Kamer en van de fracties van politieke partijen het bericht dat Mariënborg steun betuigt aan het voorstel van de PvdA om kerken en andere religieuze organisaties te verplichten vermoedens van seksueel misbruik te melden.

In 2018 vond ook een bisschopsbenoeming plaats. Na het afscheid van bisschop Frans Wiertz in 2017, werd op 8 december 2018 deken Harrie Smeets tot bisschop van Roermond gewijd. Het devies, de wapenspreuk van bisschop Smeets luidt: 'In Gods naam mensen liefhebben'. Hij hoopt dat de r.-k. kerk in Limburg een volkskerk blijft, 'waar iedereen welkom is en voedsel kan vinden.' Mariënborg feliciteert de katholieken in Limburg met hun nieuwe bisschop en hoopt dat deze nieuwe bisschop zijn wapenspreuk kan waarmaken.

4.2. Activiteiten van Mariënborg

4.2.1. De insteek van Mariënborg

In 2018 vierde Mariënborg haar 35-jarig bestaan met de presentatie van het door Tom van den Beld geschreven boek 'Door de Geest gedreven. Mariënborg 1983-2017'. Het werd na afloop van de Algemene Vergadering in april 2018 aangeboden aan voorzitter Harrie van den Akker. Hoe ziet de toekomst van Mariënborg eruit? Zal zij nog 35 jaar blijven bestaan?

Geïnspireerd door het Evangelie probeert Mariënborg een inspirator en een platform te zijn voor leden en niet-leden, voor progressieve en vrijdenkende katholieken en andere gelovigen. Maatschappelijke betrokkenheid en zorg om de aarde horen bij gelovig zijn. Daarom wil Mariënborg profetisch en kritisch zijn, gericht op vrede en gerechtigheid, binnen maar ook buiten de kerk.

De maatschappelijke betrokkenheid kreeg vorm door steun aan de actie voor een pardonregeling voor 400 kinderen die al vele jaren bij ons wonen. Mariënborg riep haar leden op om een petitie te ondertekenen met de oproep 'Ze zijn al thuis'. We leven in een falende maatschappij met een restrictief asielbeleid en jarenlange verblijfprocedures waardoor kinderen kunnen wortelen en zich in Nederland thuis gaan voelen. Kan de samenleving meer barmhartig worden? Moet Mariënborg meer druk uitoefenen op de regering en op politieke partijen?

Over de zorg om de aarde ging de muzikale happening van een ruime 1050 leden en niet-leden rond het Lied van de Aarde en rond 16 andere bekende en minder bekende liederen van Huub Oosterhuis, ter gelegenheid van zijn 85e verjaardag. De gerichtheid op behoud van de aarde en op een betere wereld komt naar voren in het streven om ook een bruggenbouwer te zijn tussen vrijdenkende en kritische christenen en de gevestigde kerken. Voor de muzikale happening werden daartoe uitgenodigd Gerard de Korte, bisschop van Den Bosch, en René de Reuver, scribe van de PKN. Beiden namen deel aan dit feestelijke evenement.

Het bestuur heeft zich in 2018 tijdens een 'heidag' afgevraagd of Mariënborg nodig blijft. Die vraag heeft het bestuur volmondig met 'ja' beantwoord. Want voor veel gelovigen is er niet zo'n alternatief: de kerk is te veel in zichzelf gekeerd, houdt maar vast aan dogma's en achterhaalde regels, geeft geen antwoord op de vragen van deze tijd, lijdt onder starre machtsstructuren. Te vaak ontnemt de kerk het zicht op het geloof in de Ene en op Jezus. Mariënborg moet dus blijven.

4.2.2. Credocommissie

Tijdens leerhuisbijeenkomsten in eerdere jaren kwam naar voren dat onze kritisch katholieke leden in meerdere mate afscheid hebben genomen van traditionele geloofswaarheden en dogma's, en van instituties en voorschriften van de Kerk die feitelijk niets van doen hebben met de kern van ons geloof. Door de jaren heen hebben zij zich een eigen beeld gevormd van God en geloof en hebben zij getracht om in hun eigen omgeving vorm en gestalte te geven aan hun interpretatie van eigentijds geloven. Kritisch katholieken zijn autonoom denkende gelovigen die zich ook nauwelijks meer herkennen in de officiële geloofsbelijdenis die in de eerste eeuwen van het Christendom tijdens de Concilies van Nicea en Constantinopel is vastgesteld. Toch wil Mariënborg de leden geen nieuw Credo voorschrijven. Voor sommigen van ons is God immers abstract, of juist heel persoonlijk, of een mysterie. Hoe en waarin je wel of niet gelooft, heeft zijn weerslag op hoe je je geloof beleeft, uitdrukt en vorm geeft.

Daarom heeft de Credo-commissie gewerkt aan een brochure met verschillende beelden en formuleringen voor wie daar behoefte aan heeft, op zijn of haar zoektocht naar (een persoonlijke) God, of naar persoonlijk geloof. Ze hoopt dat zij met deze brochure velen een dienst bewijst. Het is het afgelopen jaar helaas niet gelukt om iemand te vinden die het voorzitterschap van de commissie op zich wil nemen. De commissie beraadt zich nu over de verdere toekomst van de commissie als denktank voor Mariënborg.

4.2.3. Magazine, website en Opzien

Mariënborg kon, dankzij Magazine en website en dankzij de samenwerking met de Roerom ook via Opzien, haar kritisch-katholieke blik laten schijnen op geloof, Kerk en wereld. In december 2017 werden enkele eerder in het Magazine verschenen artikelen van Hermann Häring over de toekomst van ons geloof en ons kerkzijn, gebundeld en aangeboden aan leden van Mariënborg en lezers van het Magazine. De titel van dit boekje was 'Geloof in een geseclariseerd tijdperk'. Verschillende leden en lezers hebben het boekje nabesteld en soms ook met elkaar besproken. In het decembernummer van het Magazine werden verslagen van deze gesprekken gepubliceerd.

De Redactie van het Magazine heeft dit jaar afscheid moeten nemen van Leo Le Large die vele jaren in woord en geschrift de redactie en daarmee ook de vereniging heeft ondersteund. Ook daarom zijn we blij dat Ria Schoenmakers-Van Osch de redactie is komen versterken. Zij heeft vooral bij de Roerom veel ervaring opgedaan. Mariënborg heeft voor de eigen website en voor Opzien nog wel heel dringend behoefte aan een of twee nieuwe webmasters.

4.2.4. Landelijke evenementen

4.2.4.1. Algemene Vergadering op 14 april 2018

De opkomst van de leden viel niet tegen: er waren een kleine 60 leden. De vergadering ging akkoord met het uitgevoerde beleid in 2017 en met de concrete beleidsplannen in 2018: de betrokkenheid bij internationale bijeenkomsten in Rimini van het Europees Collectief van Christelijke Basisgemeenschappen (CCB), en het mede organiseren van de muzikale happening rond liederen van Huub Oosterhuis, die toen de (voorlopige) titel had “1000 stemmen zingen deze Aarde nieuw”. Suggesties van leden waren ook samenwerking te zoeken met andere bewegingen zoals de Franciscaanse Beweging, de vrijzinnig Protestant en de Dominicanen.

4.2.4.2. Middagprogramma op 14 april 2018: inleidingen en suggesties van leden

Gastpreker Joost Koopmans wees in zijn inleiding op de wenselijkheid om jonge mensen te betrekken bij de vereniging, en om in te spelen op de heropleving van de interesse voor religie die Yvonne Zonderop signaleert. Voorzitter Harrie van den Akker sprak de hoop uit dat Mariënborg meer een beweging kan worden, waarbij we samen met elkaar en met anderen de richting uitvinden van de weg die we het beste kunnen gaan. Erik Jurgens herinnerde zich het jaar 1968 toen hij actief was binnen de PPR. Er was in de wereld veel in beweging waar de PPR op kon inspelen. Ook op dit moment gebeurt er in de wereld veel. Waar kan en wil Mariënborg op inspelen?

Suggesties van leden: Henk Baars pleit voor het organiseren van een manifestatie die oecumenisch is en ook interreligieus. Gijs den Boer pleit voor aansluiting bij de multireligieuze beweging van Karen Armstrong, rond het Handvest voor Compassie. Ad de Groot adviseert om in zaken van geloof en kerk, het 'doen' te benadrukken, en het protest tegen kerkleiders te staken. De heer Schlatmann raadt aan om binnen de kerk problemen te bespreken met elkaar, met jongeren en met bisschoppen. Bert Tilmans meent dat jongeren interesse hebben voor evangelieverhalen en voor de boodschap van Jezus.

4.2.4.3. 1000 Stemmen zingen Oosterhuis

In oktober 2018 hebben exact 1065 leden en niet-leden geboeid geluisterd naar het Lied van de Aarde, dat in de Grote Zaal van het Muziekgebouw in Eindhoven ten gehore werd gebracht door het Kamerkoor Helicon en het grote orkest La Passione uit het Belgische Lier, o.l.v. Geert Hendrix. Dit lied over de Zorg om de Aarde, bemoedigt ons om zuiniger om te gaan met elkaar en met de aarde. Ook bisschop Gerard de Korte en René de Reuver, scriba van de PKN, waren aanwezig. Aan hen bood Huub Oosterhuis zijn nieuwste boek 'Stilte Zingen' aan. Daarna hebben alle aanwezigen uit volle borst meegezongen met 16 bekende en minder bekende liederen van Oosterhuis.

Met dit feestelijke muzikale evenement vierden we het 35 jarig bestaan van onze vereniging, en de verjaardag van Huub die op 1 november 85 jaar werd. De middag was een initiatief van Mariënburg en van de geloofsgemeenschappen Leerhuis & Liturgie Brabant en de Stichting Oecumenische vieringen Eindhoven, i.s.m. Ekklesia Amsterdam, en Leerhuis- en liturgieprojecten Lier (België).

4.2.5. Internationale contacten

Mariënburg is lid van twee internationale organisaties, het Europese Netwerk EN-RE en We Are Church International (WACI). Beide hebben opnieuw in 2018 geprobeerd verandering in de kerkstructuur teweeg te brengen door, inhakend op actualiteiten, brieven aan de paus te sturen, getekend door ons en vele andere organisaties, en door persberichten te doen uitgaan. Deze brieven en berichten vormden veelal punt van discussie tijdens maandelijkse teleconferenties op drie niveaus, en wel vanuit Washington, Bern en Londen.

Mariënborg heeft het afgelopen jaar deelgenomen aan twee bijeenkomsten in Europees verband. In Rimini hebben Isaac Wüst en Marleen Wijdeveld geprobeerd inhoud te geven aan de Europese organisatie voor basisgemeenschappen. Het resultaat was de uitnodiging om over enige jaren zo'n bijeenkomst in Nederland te organiseren en naar eigen ideeën in te richten. Op een bijeenkomst in Bratislava voor voormalige priesters, hebben Henk Baars en Ed Schreurs geleerd hoe de gelovige achterban kan laten zien dat zij zelf de kerk is, door in dialogen vast te stellen hoe zij het evangelie in praktijk brengt. In de opzet van dialogen gaat Mariënborg gebruik maken van de opgedane ervaring.

4.2.6. Samenwerking met geestverwanten

Kritisch katholieken zijn bewogen christenen die ieder op eigen wijze op weg gaan en Jezus willen volgen. Ze maken deel uit van bestaande parochieverbanden en van geloofsgemeenschappen en ekklesia's in vrij verband. Qua geloof en geloofsbeleving vormen zij een pluriforme groep die Mariënborg meer wil aanmoedigen en faciliteren. De samenwerking met geestverwanten richtte zich in 2018, en zal zich ook in 2019 vooral richten op organisaties en bewegingen van en voor geloofsgemeenschappen en ekklesia's in vrij verband. Mariënborg verwacht dat zij steeds belangrijker worden voor de toekomst van de kerk, en sluit zich hierin aan bij Hermann Häring in het eerdergenoemde boekje 'Geloof in een gesecculariseerd tijdperk'.

Mariënborg ziet de ekklesia's en gemeenschappen als dragers van de kerk. Net als voor internationale organisaties in andere landen geldt ook voor Mariënborg: 'We are church'. Het gaat om de volgende organisaties en bewegingen: 2of3bijEEN, OKG, De Roerom, Beziëld Verband Utrecht en Beziëld Verband Vlaanderen. In mei 2018 gingen Isaac Wüst en Marleen Wijdeveld van OKG mede namens Mariënborg naar Rimini, naar een bijeenkomst georganiseerd door het Europees collectief van Christelijke Basisgemeenschappen (CCB). In september 2018 bezocht Johan Bergé van Beziëld Verband Vlaanderen, een vervolgbijeenkomst, eveneens in Rimini. De vraag is of en zo ja hoe Mariënborg betrokken wil zijn bij vervolgbijeenkomsten van het CCB. Vanaf december 2018 zal Nicole Buytendijk van Beziëld Verband Utrecht deelnemen aan enkele vergaderingen van het Mariënborgbestuur. Op 6 april 2019 zal aan de jaarvergadering worden voorgesteld haar te benoemen tot bestuurslid.

4.3. Vereniging intern

4.3.1. Het Bestuur

Samenstelling van het bestuur na de Algemene Vergadering op 14 april 2018

	<u>functie</u>	<u>datum van aftreden</u>
Harrie van den Akker	voorzitter	09-04-2020
Julia van Wel	secretaris	11-04-2019
		NB: is geworden 31-12-2018
Ed Schreurs	lid	09-04-2020
Michel Besnard	lid	14-04-2021
Riet Bos	penningmeester	01-06-2021

4.3.2. Ledenbestand

De eerdere inspanningen om e-mailadressen van leden te verzamelen, bleken vruchtbaar: de Paasboodschap van voorzitter Harrie van den Akker kon per e-mail naar 752 leden en lezers van het Magazine verzonden worden. Op dat moment telde de vereniging 1078 leden en 125 abonnees op het Magazine.

In mei van dit jaar trad de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) in werking. Deze AVG stelt eisen aan het verzamelen, bewerken, bewaren en gebruik van persoonsgegevens. Mariënborg heeft daarom een Privacyverklaring uitgewerkt en op de website geplaatst.

4.3.3. Administratie en Financiën

De administratie en het secretariaat zijn sinds 2017 in handen van het kantoor van Emilio de Vlam te Waalre. Nadat vorig jaar de administratie is gesaneerd en verbeterd, lag in 2018 een groot accent op de verbetering van het inningstraject en de sanering van de openstaande vordering. In 2019 zijn de facturen voor contributie en abonnementsgeld in maart verzonden. In dezelfde maand vond de automatische incasso plaats voor die leden / abonnees die een machtiging hebben afgegeven. Naar verwachting leidt deze handelswijze, gecombineerd met de aanpak van openstaande posten in het afgelopen jaar, tot minder betalingsachterstanden.

In 2019 gaan wij ons best doen om van nog meer leden een e-mailadres te krijgen. Dit maakt het namelijk mogelijk om sneller en goedkoper met leden te communiceren. Daarnaast wordt het afgeven van een machtiging tot automatische incasso gepromoot; deze manier van innen van contributie en abonnementsgeld is efficiënter en leidt tot minder openstaande posten.

Het evenwicht tussen inkomsten en uitgaven blijft een punt van zorg. De inkomsten uit contributies, abonnementsgelden en giften zijn te laag om de kosten te dekken. Ook in 2018 hebben we een negatief resultaat, zij het dat dit lager was dan begroot (met name de netto-kosten van 1000-stemmen vielen lager uit). Er zijn weinig mogelijkheden om de “vaste” kosten (zoals administratie, bestuur, Magazine) te verlagen. Daarnaast zijn er nu eenmaal projecten nodig om het beleid van onze vereniging te kunnen vormgeven. Het bestuur overweegt op termijn een contributieverhoging, maar aarzelt hierover gezien de financiële draagkracht van een deel van de leden. Mogelijkerwijs kunnen verdere giftenacties – zoals die in december 2018 – verlichting brengen.

4.3.4. Onze organisatie

Dit alles kunnen het bestuur en de redactie van ons onvolprezen Mariënborg Magazine niet alleen. Wij kunnen nog steeds versterking gebruiken voor bestuur, voor redactie, voor OpZien. Misschien moeten wij mensen inhuren voor specifieke taken, zoals onze website levendiger en uitnodigender maken, of het gedachtengoed van Mariënborg meer uitdragen op social media. Er is inbreng van velen nodig: inhoudelijk – wie kan organiseren en schrijven, melde zich; wie iemand weet, meld het ons - maar ook financieel. De jaarlijkse contributies van onze leden blijken al langere tijd niet toereikend voor wat nodig en wenselijk is. Daarom ook de oproep eind 2018 aan de leden die het zich kunnen veroorloven, om de vereniging extra te steunen. Dat verzoek heeft een zeer goede respons opgeleverd die door het bestuur wordt geïnterpreteerd als een signaal dat we als vereniging op de goede weg zijn.